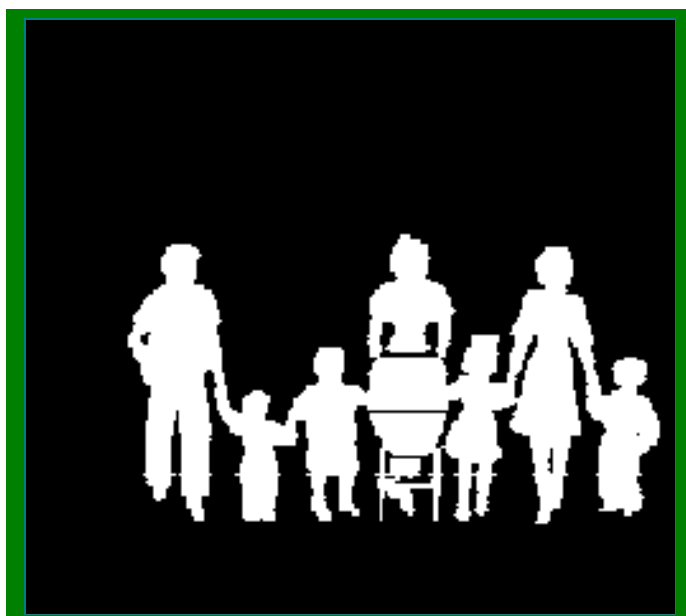

Registratie 2007

Moeders informeren moeders (MIM)

Registratie 2007

Moeders informeren moeders (MIM)

**Samenwerkingsverband *MIM*
Nederlands Jeugdinstituut/NJi**

Oktober 2008

Inhoudsopgave

Inleiding	4
Algemeen	5
Groei <i>MIM</i> in Nederland 2000 – 2007.....	6
<i>MIM</i> doelgroep	6
Financiering <i>MIM</i>	6
Uitvoeringsvariant.....	6
<i>MIM</i>-coördinatoren	7
Aantal en formatie in uren.....	7
Ervaring en opleiding <i>MIM</i> -coördinatoren	7
Programmamoeders	8
Percentages programmamoeders en hun etnische achtergrond	8
Leeftijd programmamoeders	8
Opleidingsniveau programmamoeders.....	9
Gezinssamenstelling.....	9
Inkomen.....	10
Specifieke omstandigheden	10
Voltooiing en beëindiging programma.....	11
Bezoekmoeders	12
Etnische achtergrond	12
Leeftijden bezoekmoeders	12
Doorstroming bezoekmoeders.....	13
Vergoeding voor vrijwilligers.....	13
Opleiding.....	14
Toekomst <i>MIM</i>	15
Samenvatting	16
<i>MIM</i> over vijf registratiejaren bekeken	17

Inleiding

In de achtste landelijke registratie van het programma *Moeders informeren Moeders (MIM)* vindt u de gegevens van alle locaties waar *MIM* gedurende het afgelopen jaar werd uitgevoerd. Het betreft eind 2007 19 locaties. De groei van het aantal locaties staat sinds 2006 onder druk.

Deze registratie geeft inzicht in het bereik, de omvang en de deelname van *MIM*. Door de vergelijking van de huidige gegevens met de voorgaande jaren krijgt de lezer een beeld van de ontwikkeling van *MIM*. In 2007 ontbraken echter de gegevens van één locatie, deze konden daarom niet meegenomen worden in dit rapport.

Deze registratie biedt de mogelijkheid om cijfers van de eigen locatie af te zetten tegen de landelijke gegevens. Ook voor overleg met gemeenten en andere instanties kunnen de gegevens uit de registratie gebruikt worden om waar nodig de uitvoering van *MIM* zo transparant mogelijk te maken.

De inspanningen van de *MIM*-coördinatoren, die tot een betrouwbare lokale registratie hebben geleid, hebben het mogelijk gemaakt deze registratie op landelijke schaal samen te stellen.

Samenwerkingsverband *Moeders informeren moeders*

Inge Anthonijsz

Bert Prinsen

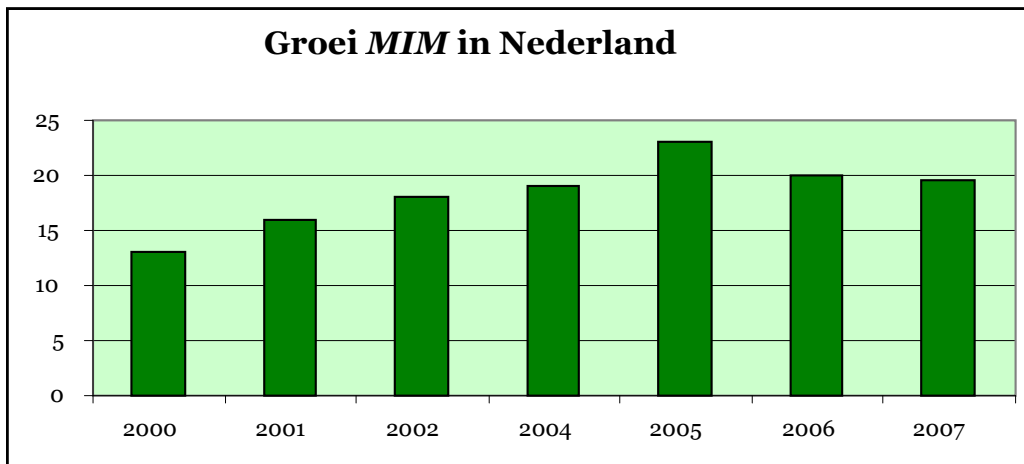
Algemeen

Begin 2007 kunnen op 19 plaatsen in Nederland moeders die hun eerste kind hebben gekregen meedoen met *MIM*. In 2006 waren dit 20 locaties (Sneek is afgevallen).Twaalf thuiszorgorganisaties bieden *MIM* aan. Op vier locaties is Humanitas, in samenwerking met de thuiszorg, verantwoordelijk voor de uitvoering, op een locatie is Humanitas de spil in de organisatie

In alfabetische volgorde gaat het om:

1. **Barneveld:** Kruiswerk West Veluwe
2. **Borne:** Carint in samenwerking met Humanitas en Scala
3. **Breda:** Stichting Thuiszorg Breda e.o.
4. **Dordrecht:** Stichting Opmaat
5. **Ede:** Kruiswerk West Veluwe
6. **Emmeloord:** Zorggroep Oude en Nieuwe Land
7. **'s Gravenhage:** Meavita JeugdGezondheidsZorg
8. **Groningen:** Thuiszorg Groningen (geen gegevens in 2007)
9. **Hengelo:** Carint in samenwerking met Humanitas en Scala
10. **'s Hertogenbosch:** Humanitas
11. **Hof van Twente:** Carint in samenwerking met Humanitas en Scala
12. **Hoorn:** De Omring Thuiszorg
13. **Nijkerk:** Kruiswerk West Veluwe
14. **Oss:** Stichting Thuiszorg Brabant Noord Oost
15. **Purmerend:** Humanitas, ondersteund door Eveen jeugdgezondheidszorg, GGD en Bureau Jeugdzorg
16. **Spijkensisse:** Careyn Zorg en Welzijn Groep
17. **Steenwijk:** Zorggroep Oude en Nieuwe Land
18. **Uden:** Stichting Thuiszorg Brabant Noord Oost
19. **Vlaardingen:** Careyn Thuiszorg Nieuwe Waterweg Noord

De registratie beslaat de periode van het kalenderjaar 2007.

Groei MIM in Nederland 2000 – 2007

Het aantal *MIM*-locaties laat tot 2006 een flinke groei zien. In 2006 zagen we een kleine afname van het aantal *MIM*-locaties, die is doorgezet in 2007 naar 19 locaties.

MIM doelgroep

Meestal wordt *MIM* aan alle moeders van eerste kinderen aangeboden. Er zijn locaties waar *MIM* aan een specifieke doelgroep wordt aangeboden, bijvoorbeeld aan moeders in een achterstandssituatie of aan moeders met een andere etnische achtergrond dan de Nederlandse. In Den Haag biedt Meavita *MIM* aan in diverse achterstandswijken. In Breda is *MIM* opgenomen als één van de interventies die ingezet worden in risicogezinnen. De gemeente stelt dat 75% van de *MIM* deelnemers afkomstig moet zijn uit de groep moeders met een gebrekkig sociaal netwerk, laag opgeleid en/of woonachtig in de aandachtswijken.

Financiering MIM

In de financiering van *MIM* is een verschuiving te constateren. Met ingang van 2004 onderhandelen thuiszorgorganisaties met de gemeente over de inhoud van het maatwerkdeel van het basistakenpakket voor de jeugdgezondheidszorg en de plaats van *MIM* daarin. *MIM* werd op de meeste locaties gefinancierd uit maatwerkgelden en in een enkel geval uit specifieke subsidies. Als voorbeelden daarvan dienen de Zorggroep Oude en Nieuwe Land, waar *MIM* uit JGZ-gelden wordt gefinancierd, de gemeente Breda die de Impuls-middelen voor opvoed- en gezinsondersteuning specifiek op *MIM* inzet en de gemeenten Den Haag en Hengelo, waar gelden uit het Grotestedenbeleid worden ingezet. In een tijdperk dat landelijke en ook lokale overheid steeds meer belang hechten aan bewezen effectiviteit van interventies moeten organisaties zich extra inspannen om *MIM* in het aanbod op te nemen.

Uitvoeringsvariant

De meeste locaties voeren een regulier *MIM*-programma uit met behulp van bezoekmoeders als vrijwilligers. Borne, Hengelo, Hof van Twente, Purmerend, 's Hertogenbosch en Breda bieden *MIM* in combinatie met *Home Start* aan. In Steenwijk en Dordrecht is het project *Boekenpret* gekoppeld aan *MIM*. In Dordrecht betalen programmamoeders een bijdrage van 5 euro om mee te doen met *Boekenpret*. Moeders die meedoen met *MIM* kunnen hiernaast kiezen of ze wel/niet mee doen met *Boekenpret*. Het is als het ware een (betaald) extraatje.

MIM-coördinatoren

Aantal en formatie in uren

In totaal zijn er in 2007 26 *MIM*-coördinatoren. Uit de beschikbare gegevens wordt duidelijk dat de coördinatoren minimaal 8 uur en maximaal 12 uur per week hebben voor de coördinatie. In Breda, Dordrecht, Vlaardingen en Purmerend, Spijkenisse en Groningen werken de coördinatoren als solofunctionaris in deze functie. De overige coördinatoren werken met tweeën op één locatie of met collega-coördinatoren in het werkgebied. Alle coördinatoren werken parttime. Sommige coördinatoren combineren *MIM* met het werk in de reguliere jeugdgezondheidszorg op het consultatiebureau.

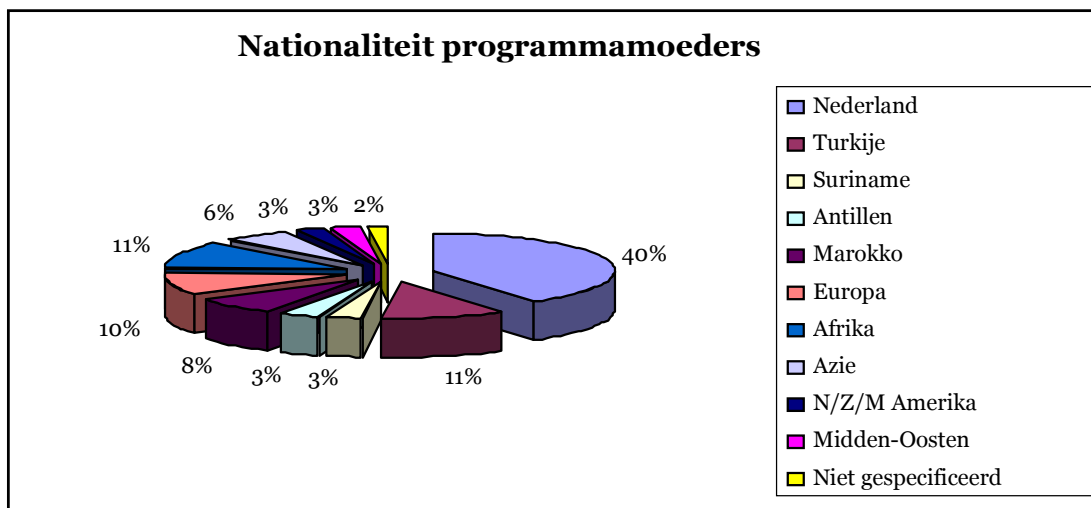
Ervaring en opleiding MIM-coördinatoren

Veel *MIM*-coördinatoren hebben ervaring in de jeugdgezondheidszorg. Andere ervaringsgebieden zijn de jeugdhulpverlening, verstandelijk gehandicaptenzorg, kraamzorg, docent MBO, begeleid wonen voor jongeren, opvoedbureau/opvoedingsvoorlichting. Steeds meer coördinatoren hebben een andere dan verpleegkundige opleiding, HBO-V of verpleegkunde aangevuld met MGZ. Die andere opleidingen zijn: HBO J, HBO Pedagogiek, management, PPG, 2^e graads omgangskunde, SPH, opleiding tot docent psychologie.

Programmamoeders

In totaal bereikt het *MIM*-programma in 2007 692 programmamoeders. Het aantal programmamoeders is ten opzichte van 2006 afgenomen met 157 moeders (18%). Dit komt o.a. door ontbrekende gegevens en een locatie die is afgefallen. Het percentage allochtone programmamoeders is gestegen van 54% naar 60%. Daarnaast hebben de programmamoeders veel meer verschillende etnische achtergronden dan in 2006, namelijk 97 waar dit in 2006 79 was.

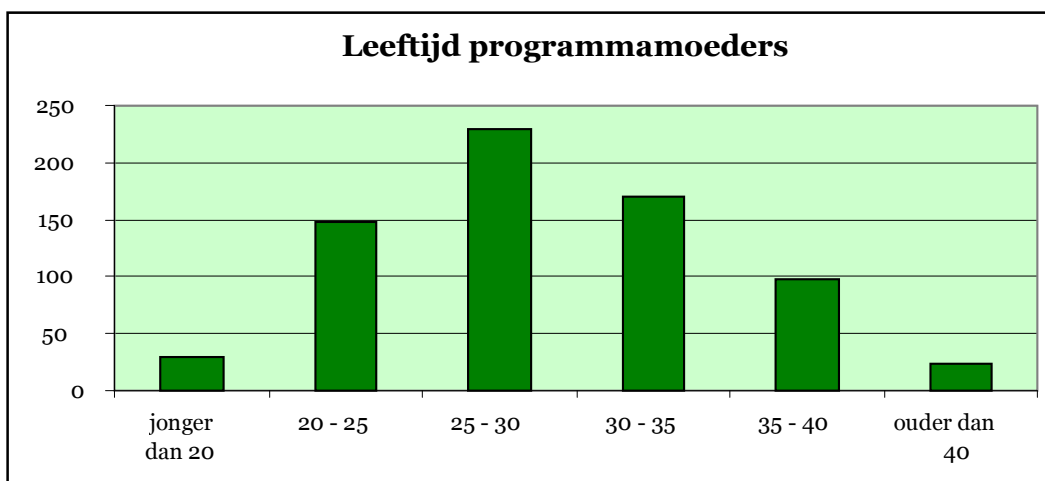
Percentages programmamoeders en hun etnische achtergrond

40% van de programmamoeders is van Nederlandse afkomst, 60% heeft een andere etnische achtergrond, waarvan 11% Turks (dit is 3% meer dan in 2006) en 8% Marokkaans. Het aantal Surinaamse en Antilliaanse programmamoeders is beide 3% en is gelijk gebleven ten opzichte van 2007. De overige programmamoeders hebben hun wortels in landen in Europa, Azië, Afrika en Noord-, Zuid- en Midden-Amerika.

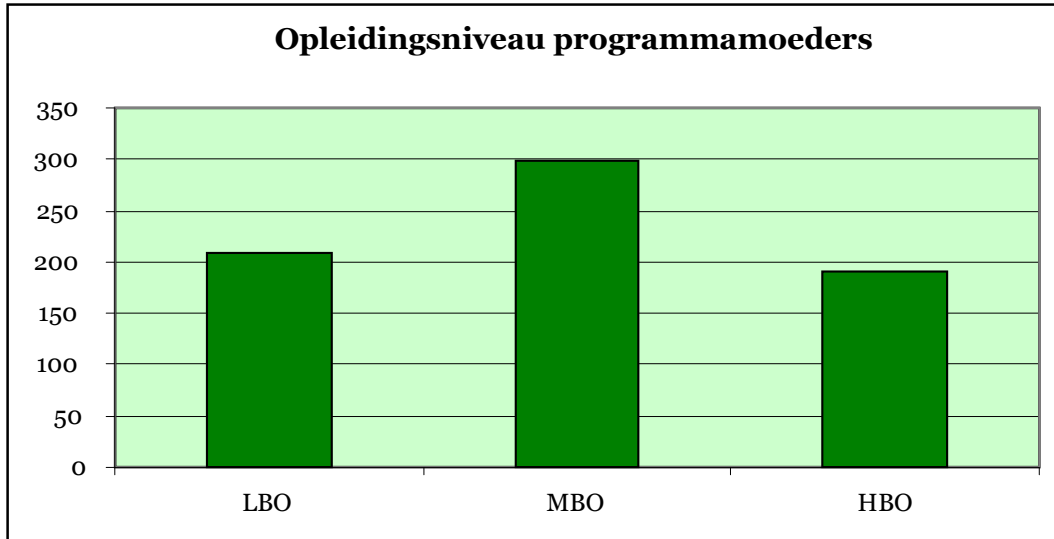
Leeftijd programmamoeders

Evenals vorige jaren is de groep programmamoeders in de leeftijd van 25 tot 30 jaar het grootst, namelijk 33%. Daarna volgen kort op elkaar respectievelijk de leeftijdsgroepen 30-35 jaar en 20-25 jaar.

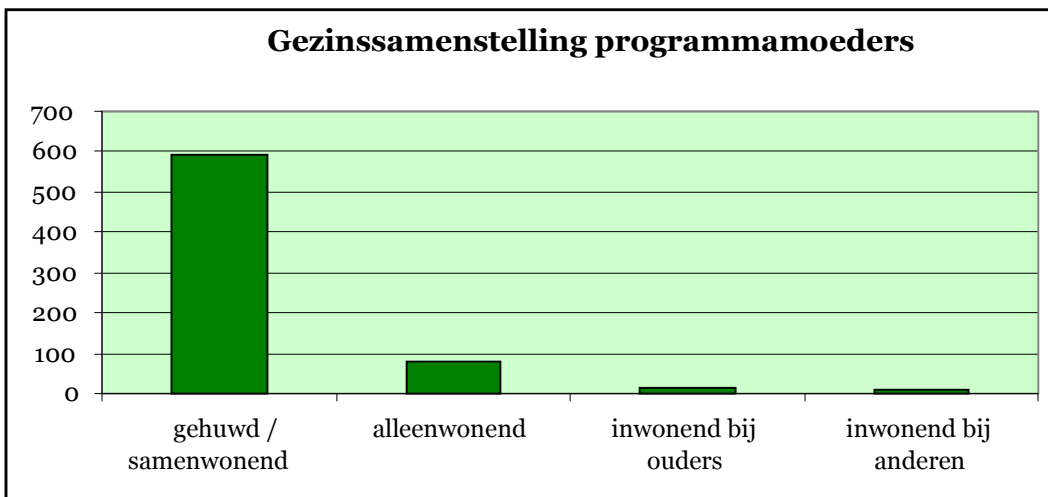
Opleidingsniveau programmamoeders

De meeste programmamoeders (43%) hebben qua opleidingsniveau middelbaar beroepsonderwijs. 30% van de programmamoeders heeft lager beroepsonderwijs of lager gevolgd. Ten opzichte van vorige registratie is het percentage moeders met een opleiding op HBO niveau iets gestegen van 25% naar 28%.

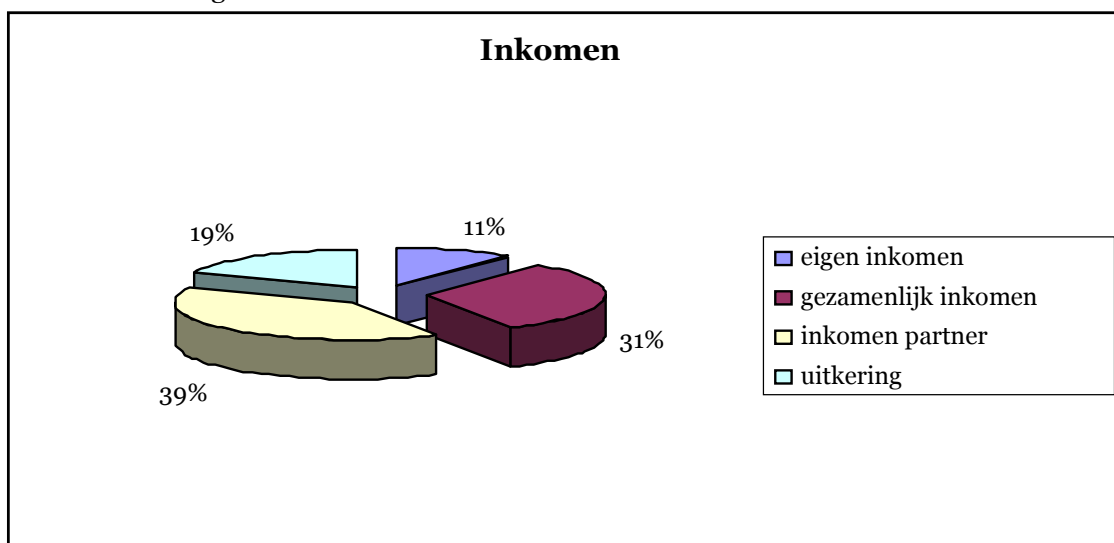
Gezinssamenstelling

Het merendeel van de programmamoeders woont gehuwd samen, namelijk 86%. 12% is alleenstaand. De overige programmamoeders wonen in bij ouders of bij iemand anders, respectievelijk 2% en 1%.

Inkomen

11% van de programmamoeders heeft een eigen inkomen. 31% heeft een gezamenlijk inkomen en 39% leeft van het inkomen van een partner. 19% van de programmamoeders heeft een uitkering.

Specifieke omstandigheden

MIM wordt vaak aan moeders aangeboden waarvan de baby in specifieke omstandigheden verkeert. Maar ook biedt *MIM* ondersteuning aan moeders die zelf in specifieke omstandigheden verkeren.

De specifieke omstandigheden van de baby die onder andere genoemd zijn:

- couveusebaby,
- meerling,
- huilbaby,
- gehandicapte baby.

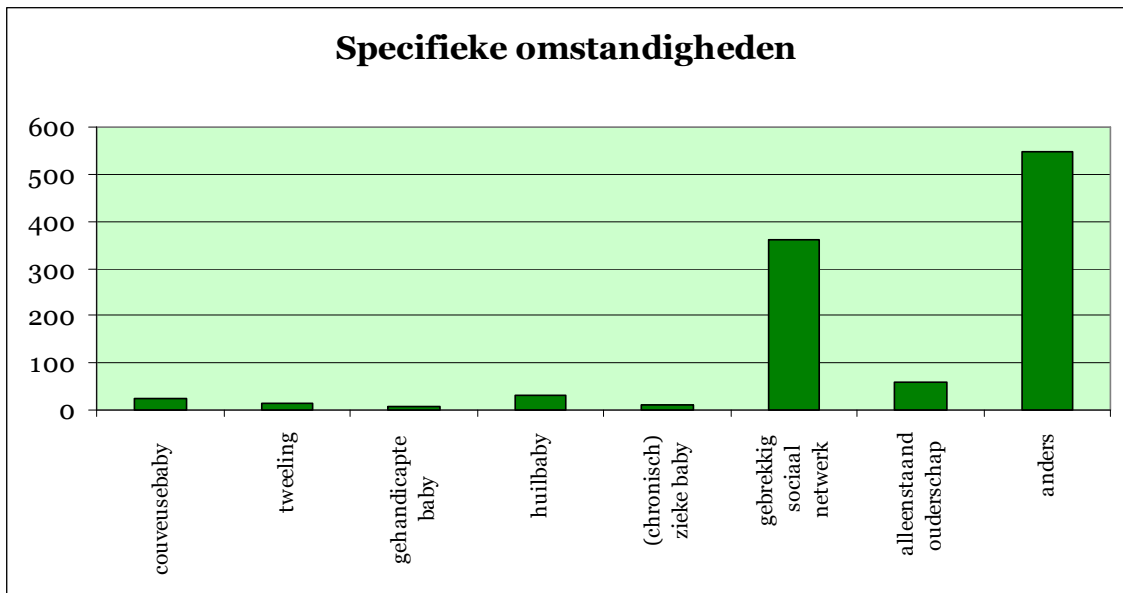
De specifieke omstandigheden van de moeder betreffen vooral een gebrekkig sociaal netwerk.

Dit gaat op voor 52% van de programmamoeders, een stijging van 10% ten opzichte van 2006. Verder worden als specifieke omstandigheid voor de deelnemende moeder genoemd:

- alleenstaand ouderschap (9%),
- onzekerheid (22%),
- fysieke of psychische problematiek van de moeder (5%),
- illegaliteit (2%)
- gebrekkige beheersing van de Nederlandse taal (26%).
- onzeker in Nederland (39, 6%)

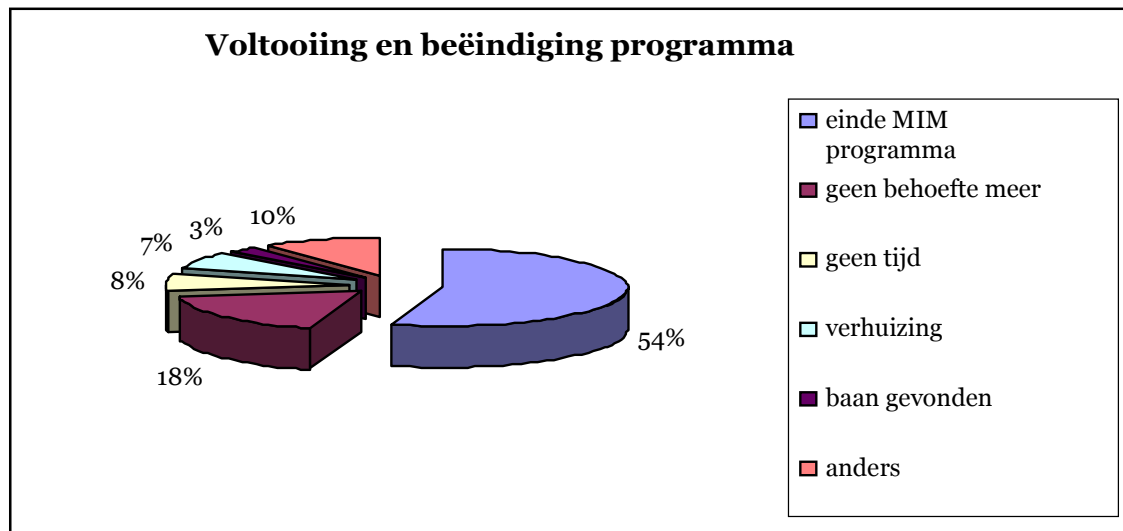
Het valt op dat een gebrekkige beheersing van de Nederlandse taal en onzekerheid hoog scoren, respectievelijk 26% en 22%! Dit verklaart mede waarom de categorie 'anders' het grootst is.

Per programmamoeder zijn meerdere specifieke omstandigheden geregistreerd als dit van toepassing was.

Voltooing en beëindiging programma

Van alle 384 moeders die in 2007 het programma beëindigden, was dat voor 54% van hen om de reden dat ze het gehele *MIM*-traject van anderhalf jaar hadden doorlopen. Dat impliceert dat 46% van de gestopte moeders het programma niet geheel kon volgen. Redenen om het programma eerder te beëindigen zijn verhuizing (7%), een baan gevonden (3%), geen behoefte meer aan het programma (18%). Andere redenen die genoemd worden zijn: de bezoekmoeder is gestopt of verhuisd, overgang naar Home-Start of gespecialiseerde gezinsverzorging. In Oss en Uden geldt voor 12 van de 27 gestopte programmamoeders dat ze niet wilden stoppen, maar wel moesten omdat de financiering van *MIM* in 2008 zou eindigen.

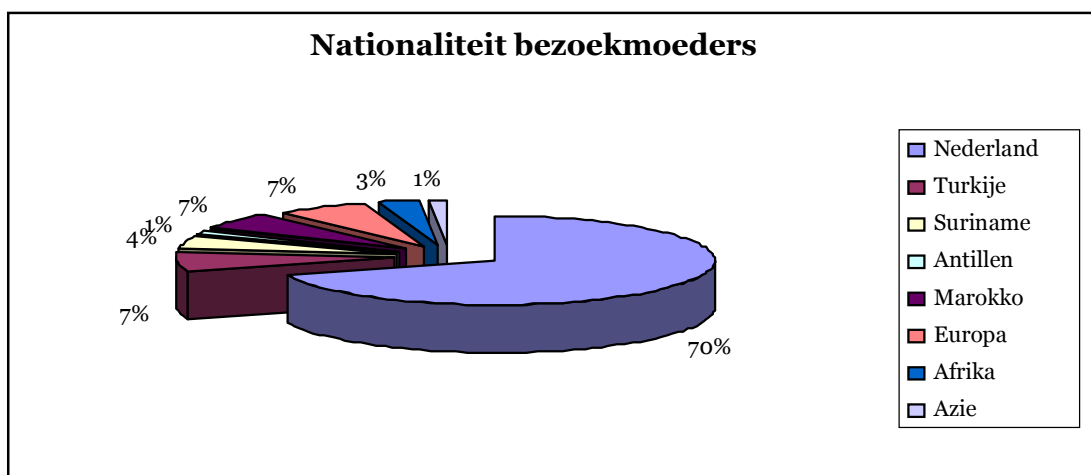
Bezoekmoeders

In totaal zijn er in Nederland in 2007 362 bezoekmoeders als vrijwilliger actief in het *MIM*-programma. Dit is een daling van 15% ten opzichte van 2006, toen er nog 426 bezoekmoeders waren.

Ongeveer 14% van de bezoekmoeders heeft voordien zelf als programmamoeder aan *MIM* deelgenomen. Deze vrijwilligers bezitten dus extra aanvullende ervaringskennis.

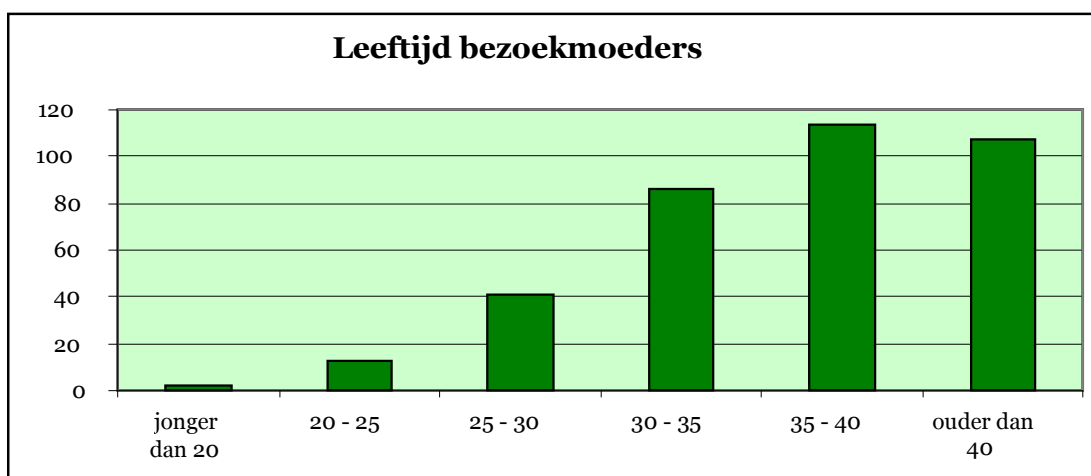
Etnische achtergrond

De meeste bezoekmoeders hebben een Nederlandse achtergrond, namelijk 70%. Dit percentage was in 2006 78%. De percentages Turkse en Marokkaanse bezoekmoeders zijn even groot: beide 7%. In 2007 is er een percentage van 3% Afrikaanse bezoekmoeders, een categorie die in 2006 nog niet apart benoemd werd, omdat het percentage toen lager was. In totaal is het aantal allochtone bezoekmoeders met 10% gestegen van 22% naar 32%.

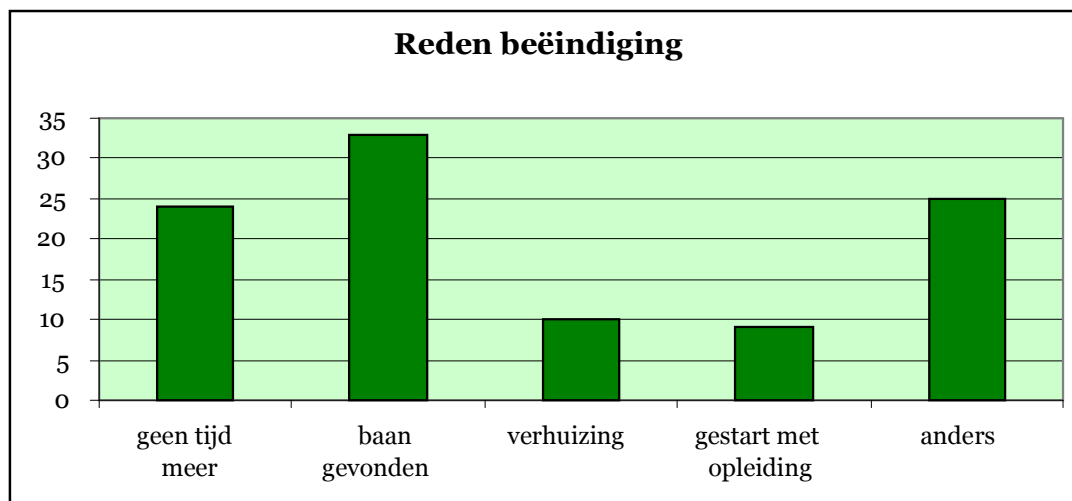

Leeftijden bezoekmoeders

Het grootste deel van de bezoekmoeders is ouder dan 30 jaar. Een percentage van 23% is 30-35 jaar. De groep bezoekmoeders met een leeftijd tussen 35 en 40 jaar en ouder dan 40 jaar is bijna even groot, namelijk respectievelijk 29% en 31%. De bezoekmoeders in de leeftijdscategorie onder 30 jaar zijn duidelijk in de minderheid. 3% van de bezoekmoeders heeft een leeftijd tussen 20 en 25 jaar en 11% zit in de leeftijdscategorie tussen 25 en 30 jaar. Er zijn twee bezoekmoeders jonger dan twintig jaar.

Doorstroming bezoekmoeders

Het werven van vrijwilligers is een voortdurend proces. Er is altijd verloop. In 2007 zijn 101 bezoekmoeders gestopt. De reden die het meest genoemd wordt, is baan gevonden (33%), gevolgd door anders (25%), geen tijd meer (24%), verhuizing (17%) en gestart met een opleiding (7%).

Veel bezoekmoeders (14 van de 25) die een andere dan bovengenoemde redenen voor stoppen hadden, wilden niet stoppen maar moesten wel omdat *MIM* in de gemeente (Oss en Uden) in 2008 zou stoppen. Andere redenen voor stoppen die genoemd werden: ziekte, privé-omstandigheden, eigen problemen en onbetrouwbaar in afspraken.

Vergoeding voor vrijwilligers

Alle instellingen die met vrijwilligers werken geven een tegemoetkoming in de onkosten die vrijwilligers maken, zoals telefoon- en reiskosten. Soms worden oppaskosten vergoed. Daarnaast is er extra aandacht voor de vrijwilligers in de vorm van attenties bij Kerst en geboorte.

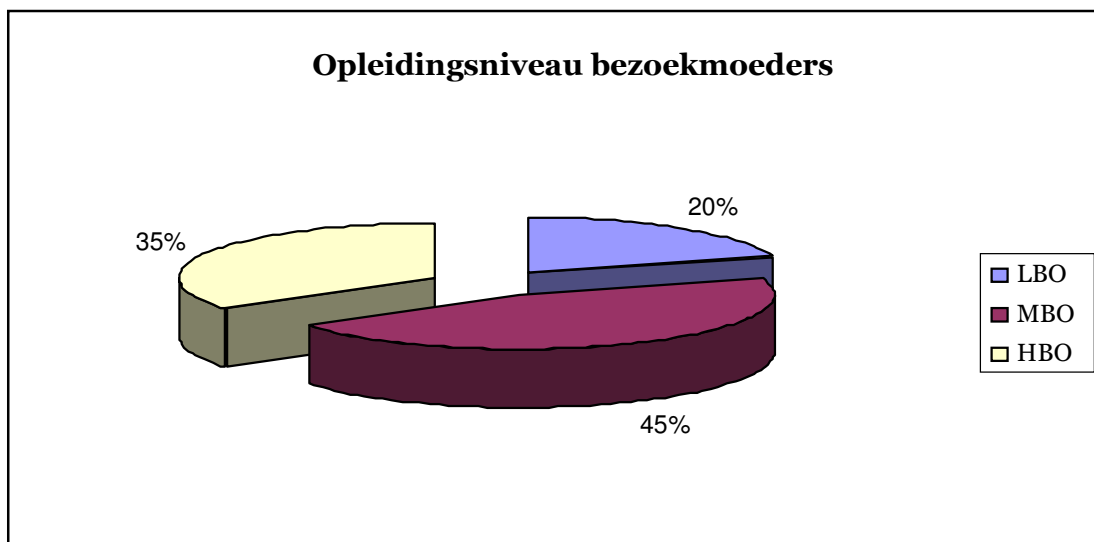
Eén locatie heeft er voor gekozen om de vrijwilligers een vast bedrag per programmamoeder per maand te geven. De aanleiding hiervoor is dat bezoekmoeders meestal meer kosten maakten dan ze declareerden en de organisatie wil de inzet van de vrijwilligers op deze manier waarderen.

Vrijwel alle organisaties hebben een reglement of vrijwilligersstatuut, waarin faciliteiten en verplichtingen vastliggen.

Opleiding

45% van de bezoekmoeders heeft een opleiding op MBO niveau, 35% heeft een opleiding op HBO niveau en 20% op LBO niveau.

Het percentage moeders met een opleiding op MBO niveau is hiermee 4% gedaald ten opzichte van 2006 (was in 2006 49%). Deze 4% is gekomen bij het aantal moeders dat opleiding op LBO niveau heeft (was in 2006 16%).

Toekomst *MIM*

Als interventieprogramma staat *MIM* anno 2008 op een kruispunt van ontwikkelingen. Enerzijds heeft *MIM* in het gehele palet aan opvoedingsondersteuning de kwaliteitsstatus van veelbelovende interventie, anderzijds lijkt het interventieprogramma bij veel gemeenten uit beeld te verdwijnen. Enerzijds is *MIM* opgenomen in de aanbevolen interventies van de Databank Effectieve Interventies Jeugd, anderzijds heeft *MIM* in het traject van professionalisering van de opvoedingsondersteuning *MIM* het imago van een vrijwilligersprogramma.

MIM wordt niet direct gezien als een programma, dat past in de functie informatie en voorlichting van de vijf gemeentelijke Wmo-taken op het gebied van gezin - en opvoedondersteuning. Terwijl het gezien de doelstellingen van informatie en sociale steun hierin zeker wel thuishoort.

Er liggen kansen voor gemeenten en instellingen om een brug te slaan tussen de professionele en de informele – door vrijwilligers gedragen – opvoedingsondersteuning. Een vorm van steun van ouders waar de Raad voor de Maatschappelijke Ontwikkeling in zijn recente advies ‘*Versterking voor gezinnen*’ krachtig voor pleit. Ook Minister Rouvoet onderstreept het belang van een goed sociaal netwerk en sociale steun die ouders elkaar onderling kunnen geven. In de nieuwe Centra voor Jeugd en Gezin moeten ontmoetingsplekken komen die de social supportfunctie stimuleren.

Een andere kans die er voor gemeenten en instellingen ligt, is om de allochtone doelgroep goed en in hoge mate te bereiken. Een percentage van 60% van het aantal bereikte programmamoeders in 2007 is van allochtone afkomst! *MIM* is daarmee een interventie, die heel laagdrempelig ook de met opvoedingsondersteuning soms lastig te bereiken allochtone doelgroep informeert over de meest basale noties over verzorgen en opvoeden. *MIM* vormt als het ware de eerste en meest lichte variant van een voorlichtingsinterventie over opvoeden. Daarmee ligt het in het verlengde van de basale opvoedingsvoorlichting die op het consultatiebureau aan de orde is. De eveneens vaak allochtone bezoekmoeders (32% van het totaal aantal bezoekmoeders in 2007) spelen in die voorlichting bij *MIM* een cruciale rol. *MIM* draagt een wezenlijk steentje bij aan de bevordering van de maatschappelijke participatie van deze doelgroep. Dit alles wordt ook nog eens ondersteund door de ervaringen uit de praktijk die de coördinatoren benoemen. *MIM* heeft een groot effect doordat het sociaal isolement van moeders wordt doorbroken. De kracht van de inzet van vrijwilligers is dat zij gelijkwaardig zijn in het opbouwen van contacten met moeders. Vrijwilligers die werken voor *MIM*, participeren in het arbeidsproces en in de samenleving.

Nu zowel de lokale als landelijke bestuurders en financiers in toenemende mate belang hechten aan de inzet van effectief bewezen interventies vraagt dit van de leden van het Samenwerkingsverband *MIM* extra inspanning om vanuit de sterke punten van het *MIM* interventieprogramma krachtig te blijven pleiten voor laagdrempelige opvoedingsvoorlichting.

Samenvatting

Twaalf thuiszorginstellingen en in drie regio's (ook Humanitas) bieden in 2007 op 19 verschillende locaties *MIM* aan.

In Nederland werken in 2007 26 *MIM*-coördinatoren die 362 bezoekmoeders begeleiden. Eén coördinator begeleidt hiermee gemiddeld 14 bezoekmoeders. Uit de beschikbare gegevens wordt duidelijk dat de coördinatoren minimaal 8 uur en maximaal 12 uur per week hebben voor de coördinatie. Naast begeleiding zitten in deze tijd ook overheadtaken, werving, landelijk overleg, scholing, themabijeenkomsten en reistijd. De 372 bezoekmoeders bezoeken in 2007 692 programmamoeders, wat betekent dat één bezoekmoeder gemiddeld 2 programmamoeders begeleidt.

Het bereik van programmamoeders met een andere etnische achtergrond dan de Nederlandse ligt op 60%, dit is een stijging ten opzichte van 2006 met 6%. Van de bezoekmoeders heeft 32% een andere etnische achtergrond, dit is een stijging met 10%. *MIM* is op vrijwel alle locaties bedoeld voor moeders van een eerste kind, vooral moeders die in specifieke omstandigheden verkeren zoals een gebrekkig sociaal netwerk, een slechte beheersing van de Nederlandse taal en onzekere moeders. Uit de registratie van 2007 blijkt dat deze groepen moeders goed bereikt worden met het *MIM*-programma. Ook zien we een tendens dat moeders van het tweede kind van hetzelfde gezin soms ook deelnemen aan *MIM*.

MIM heeft de kwaliteitsstatus van een veelbelovend programma en vanuit de overheid wordt het belang van informele opvoedingsondersteuning en mogelijkheden voor sociale steun voor ouders binnen het CJG momenteel benadrukt. Dit biedt kansen voor *MIM* om in beeld te blijven, te groeien en aan haar imago te werken als kwaliteitsprogramma voor opvoedingsondersteuning. Daarnaast bereikt *MIM* als laagdrempelige interventie steeds meer de allochtone doelgroep. Dit kan voor gemeenten doorslaggevend zijn om te kiezen voor *MIM*, omdat allochtone doelgroepen nog steeds lastig bereikt worden. *MIM* draagt een wezenlijk steentje bij aan de bevordering van de maatschappelijke participatie van deze doelgroep. Kortom: genoeg redenen voor de leden van het Samenwerkingsverband *MIM* om vanuit de sterke punten van het *MIM* interventieprogramma krachtig te blijven pleiten voor laagdrempelige opvoedingsvoorlichting!

MIM over vijf registratiejaren bekeken

MIM registratie	2003	2004	2005	2006	2007
Locaties	19*)	22 **)	23***)	20 ****)	19*****)
Programmamoeders	565	647	755	849	692
Percentage allochtone programmamoeders	40%	40%	45%	54%	60%!
Bezoekmoeders	289	362	405	426	362
Percentage allochtone bezoekmoeders	15%	16%	19%	22%	32%

*) van 15 locaties zijn gegevens geregistreerd.

**) van 20 locaties zijn gegevens geregistreerd.

***) van 22 locaties zijn gegevens geregistreerd.

****) van 20 locaties zijn gegevens geregistreerd.

*****) van 18 locaties zijn gegevens geregistreerd, 1 locatie heeft geen gegevens aangeleverd.